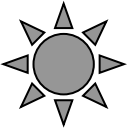

Muzeum jako místo vzdělávání

Proměny společenské a vzdělávací role muzea

Muzeum v minulosti a dnes

Základní otázky

- Které předměty sbírat?
- Jak je v expozici uspořádat?
- **Jak je interpretovat návštěvníkům?**

Moderní muzeum

„...muzea byla a dodnes z epistemologického hlediska zůstávají místy, kde je pořádán svět, kde se s pomocí materiálních objektů ‚svět‘ stává realitou, kde je možné mu porozumět, kde je zprostředkováván“.

(Prösler 1999, s. 22)

Vzdělávací role moderního muzea?

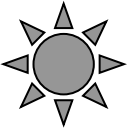
OSVĚTA

Akademické/ transmisivní teorie

- **Cíl:** předat poznatky nejvyšší kulturní úrovně mladším generacím
- **Učitel:** zprostředkovatel tradičních hodnot
- **Žáci:** osvojují si poznatky a hodnoty

20. století: změna paradigmatu

„Pokud radikálně nepřezkoumáme roli muzeí ve společnosti, může se lehce stát, že se stanou, tak říkajíc, ‚živoucími fosiliemi‘.“

(Vergo 1989, 3)

Moderní muzeum

= místo, kde odborníci „uspořádávají“ svět podle různých dobově přijatelných teorií (např. kosmologie, estetických kritérií, experimentálně podložených teorií, ideologických pouček)

Hrdličkovo muzeum člověka v Praze

Zdroj: www.natur.cuni.cz/~hmc

Proměna (obrazu) světa

Muzeum \neq místo, kde pouze odborníci „uspořádávají“ svět, protože

- byla podlomena bezmezná důvěra v koncept „objektivní vědy“ a neomylnost jejích představitelů
- došlo k emancipaci „ne-vědeckých“ světů, jejichž hodnota byla v moderních muzeích často znevažována či ignorována

Moderní muzeum

Louvre

= médium, které „zprostředkovává“ řád světa laikům, např. formou názorného výkladu nebo díky bezprostřednímu kontaktu s uměleckým dílem, resp. aurou, kterou dílo vyzařuje

Proměna (obrazu) světa

- Muzeum **selhává jako (mas)médium zprostředkující řád světa**, protože
 - byla diskreditována tzv. velká vyprávění
 - byl zpochybněn koncept aury coby vnitřní kvality uměleckého díla
 - všeobecná dostupnost veřejných muzeí a galerií se ukázala být iluzorní
 - nedokáže čelit tlaku a konkurenci nových médií

Moderní muzeum

= místo, kde odborníci
čelí přirozenému řádu
věcí: s pomocí přísných
pravidel ochrany
prodlužují fyzickou
životnost artefaktů,
uchovávají je pro
budoucí generace

Science Museum London (2007)

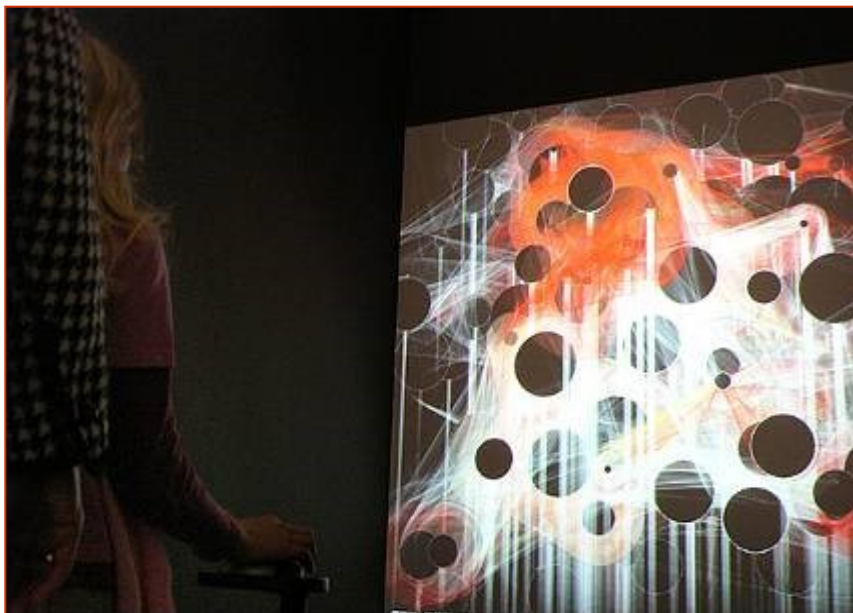
Proměna (obrazu) světa

Muzeum \neq místo, kde je automaticky upřednostňována fyzická ochrana artefaktů pro budoucnost před jejich smysluplným užíváním dnešními generacemi, neboť

- je to finančně neúnosné a depozitáře nelze zvětšovat donekonečna
- řada kulturních „artefaktů“ hodných zachování nemá fyzickou podobu (nehmotné dědictví)
- digitální média proměňují porozumění kulturnímu dědictví jako takovému

Schirn Kunsthalle Frankfurt

Kunstmaschinen Maschinenkunst (2007 – 2008)

Exhibition Art Machines Machine Art @ Schirn Kunsthalle Frankfurt, Germany

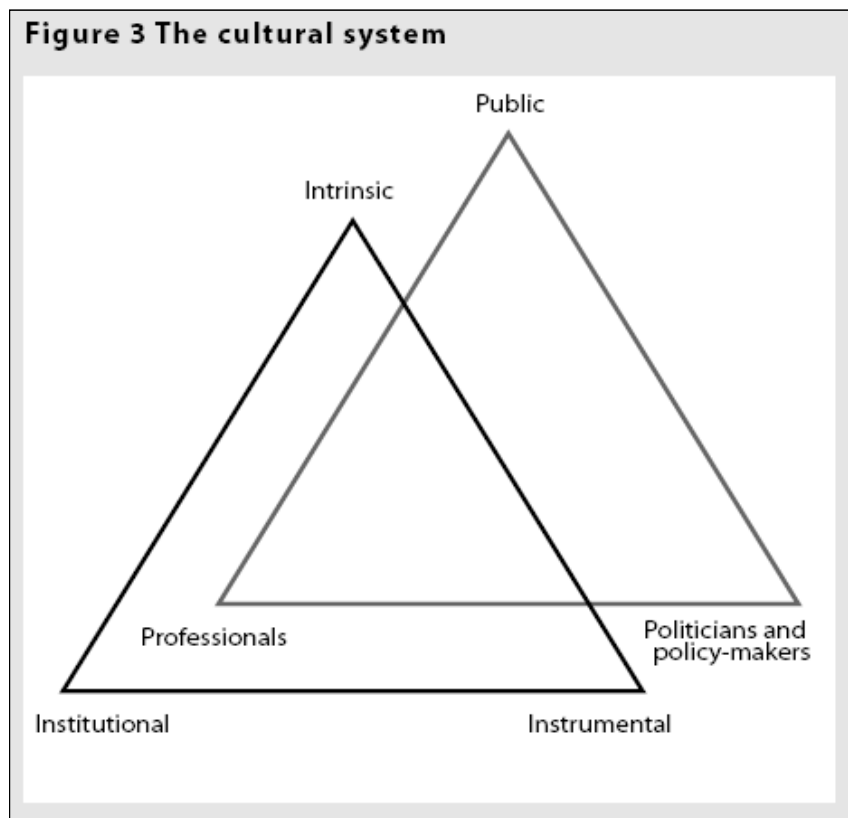
Proměna (obrazu) světa

Zatímco se kulturní sektor „zabývá peripetemi (re)prezentace hmotného dědictví prostřednictvím nových médií, život v nových médiích útočí na soudobé porozumění kulturnímu dědictví jakožto takovému.“

(Kvan 2008)

Proměna (obrazu) světa

Demokratizace tvorby kulturních hodnot

„Sama existence divadla nebo muzea tyto **hodnoty** ještě nevytváří; **jsou vytvářeny na základě vztahů, které kulturní instituce udržují s veřejností.** Neboť veřejnosti jsou, jakožto dotované z veřejných prostředků, odpovědné.“

Řešení?

- „**Rezignace**“ – muzeum se postupně stává místem pro „zasvěcené“, tj. přestává plnit svou osvětovou roli a selhává jako (mas)médium
- „**Komunikace**“ – muzeum se snaží hledat cesty, jak co nejvíce návštěvníků oslovit, tj. přilákat jejich pozornost a naučit je „číst“ ve sbírkách, popř. jim alespoň nabídnout „překlad“ → MUZEJNÍ PEDAGOGIKA

	Tradiční muzeum	„Nové“ muzeum
poslání	„na papíře“	„hnací silou“
zaměření	dovnitř	ven
vedení	individuální	týmové
hodnota	připsaná	zasloužená
motivace	dobré úmysly	odpovědnost veřejnosti
aktivity	různorodé	v souladu s posláním
No 1.	sbírky	návštěvníci
interpretace	odborná autorita	různé úhly pohledu
orientace	minulost	současnost a budoucnost
komunikace	důvěrná, jednosměrná	otevřená, dialog

„Tradiční“ muzeum	„Nové“ muzeum
Ochrana (získává, uchovává)	
„Co muzeum jednou schvátí...“ → malé expozice, velké depozitáře	nejen hmotné dědictví
(Re)prezentace (vystavuje)	
„Nedotýkati se!“ → skleněné vitríny, slavnostní osvětlení, faksimile, repliky ...	rozmanité hlasy
Interpretace (zkoumá, zprostředkuje)	
„Kurátor má vždycky pravdu...“ → texty, popisky, průvodce, komentované prohlídky	pluralita názorů, otázky, prostor pro návštěvníka, dialog

Jaké jsou úkoly muzejní/ galerijní
edukace v „novém“ muzeu?

Hledání společné řeči

Překonávat bariéry mezi artefakty a návštěvníky

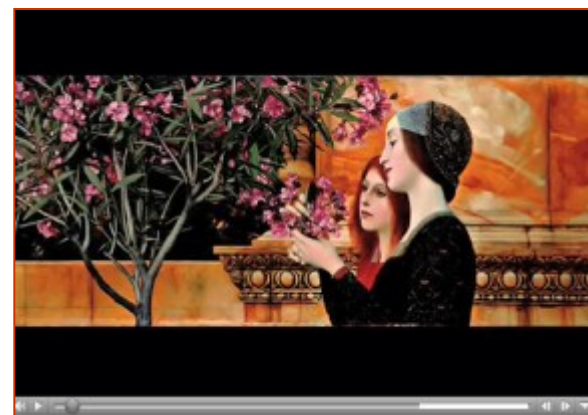
Úskalí: „Konzumenti“ vs. „Kurátoři“

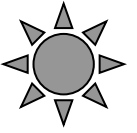
„... Kurátoři vymizeli, byli – teď to, prosím, berte s nadsázkou – společně se svými sbírkami odsunuti do depozitářů. S nástupem nových médií se tahle proměna, řekl bych, zviditelnila. Když se dnes podíváte do expozic, jsou bezpochyby interaktivní, umožňují různé způsoby učení, všude je mnoho barev, světél a digitálních zařízení, ale minimum exponátů.“

(parafráze Fox 2011)

Hledání společné řeči

Obstát v konkurenci nových médií

Generace C

„Další generace muzejních návštěvníků se již nespokojí s ‚konzumací‘ toho, co pro ně připraví kurátoři na základě svých odborných znalostí. **Noví návštěvníci chtějí** v muzeu najít to, co se přímo vztahuje k nim samým a k jejich zájmům. [...] **Chtějí být Kurátory.**“

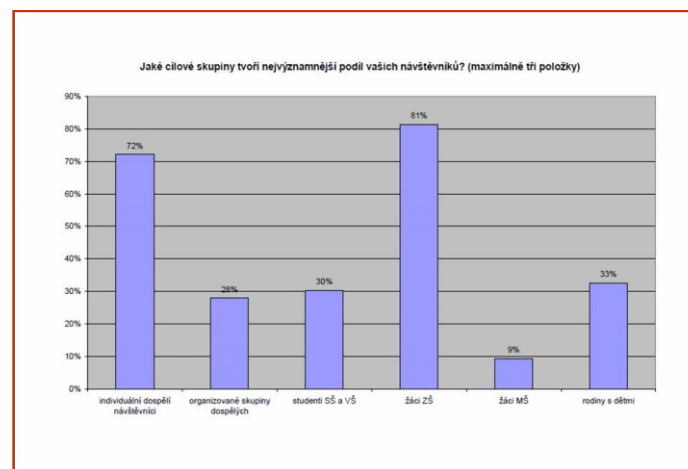
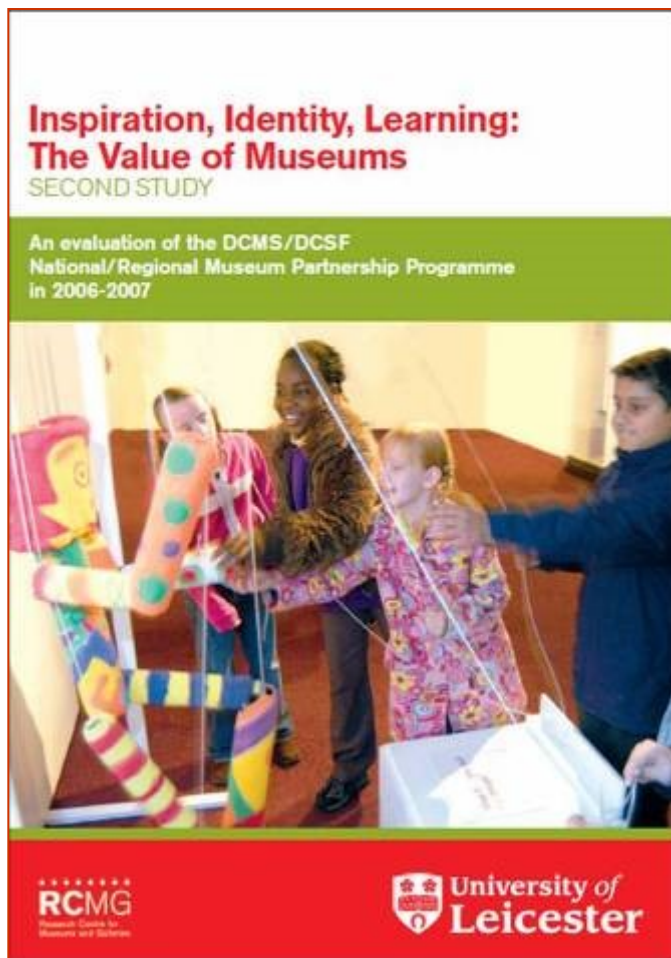
(Richardson 2008)

Řešení?

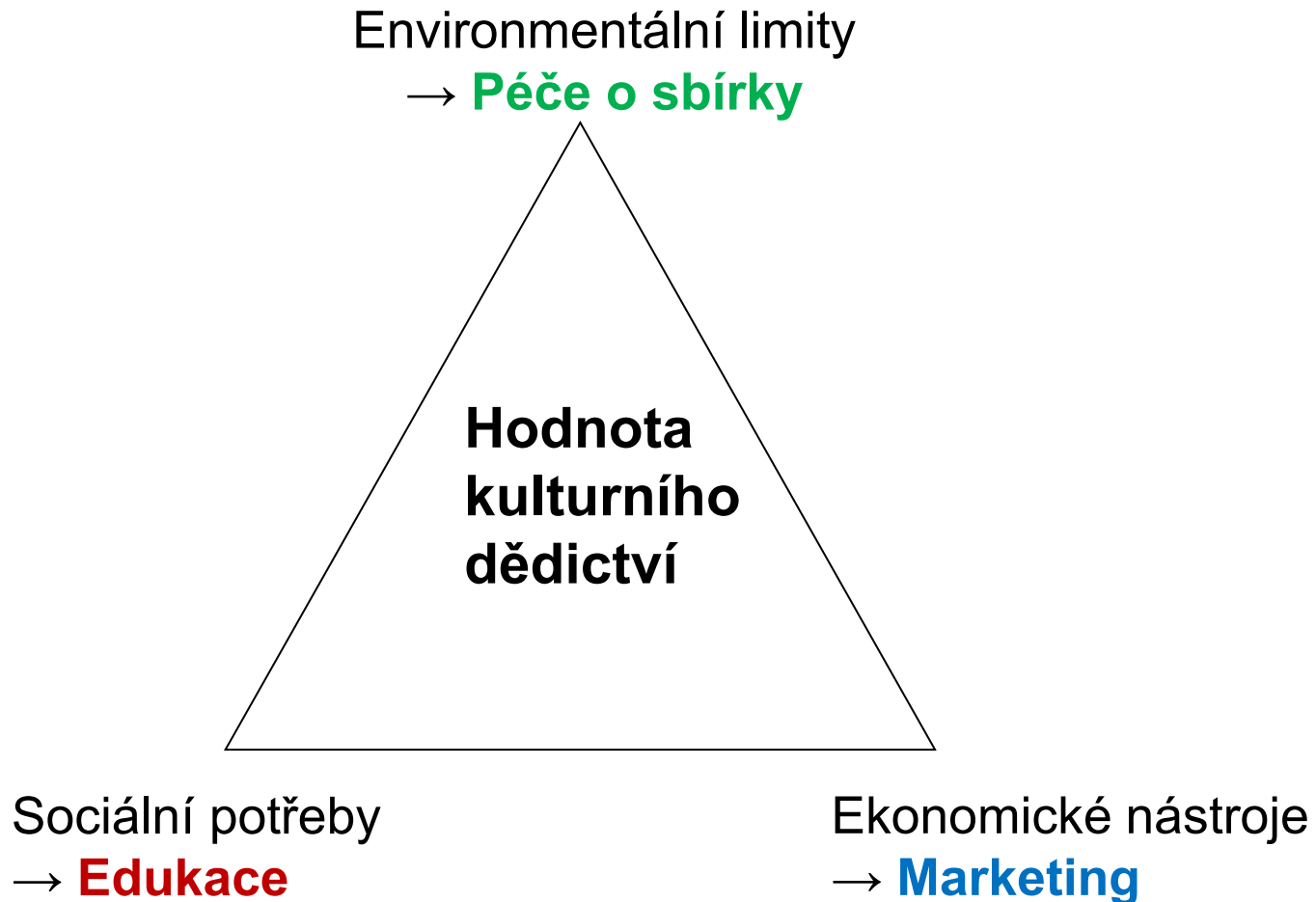
- „Marketing“ – muzeum se řídí aktuálními preferencemi návštěvníků, hlavním kritériem úspěšnosti je návštěvnost; investice jsou zaměřeny zejm. na generování instrumentálních hodnot
- „Udržitelnost“ – muzeum zohledňuje aktuální i dlouhodobé zájmy návštěvníků, nároky kvalitní péče o sbírky i možnosti financování z veřejných rozpočtů; hlavním kritériem úspěšnosti je kvalita služeb a renomé; investice jsou zaměřeny na rovnoměrné generování „vnitřních“, instrumentálních i intitucionálních hodnot

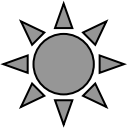
Hledání společné řeči

Obhájit smysl existence ve 21. století

Udržitelnost hodnoty kulturního dědictví

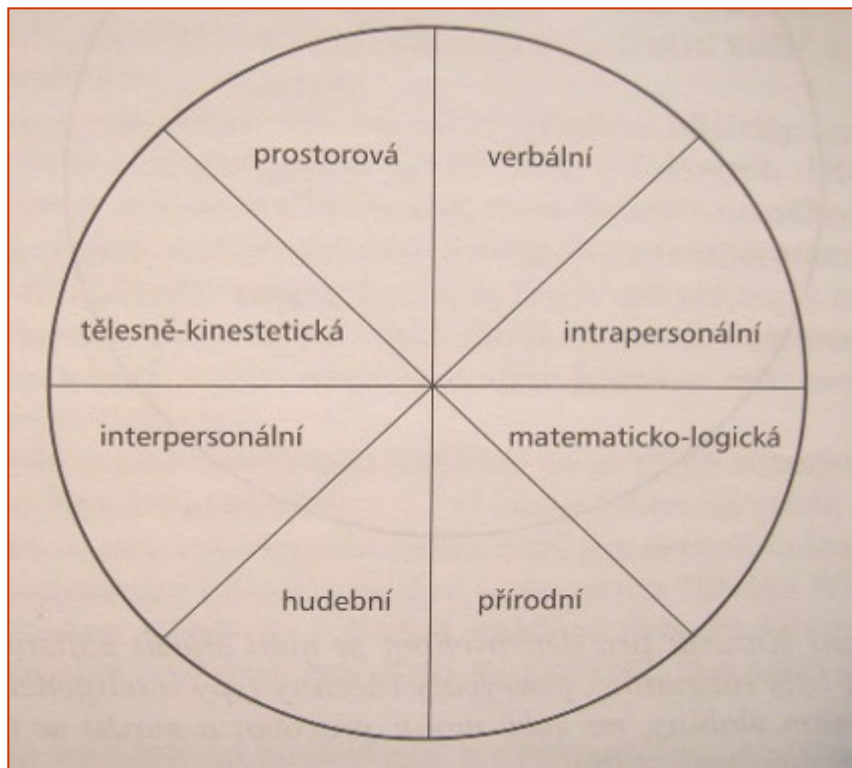

Vzdělávací role „nového“ muzea?

- obohatit individuální svět každého návštěvníka
- podílet se spolu s návštěvníky na tvorbě společného světa

Personální/ interpretativní teorie

Gardnerův model mnohočetné inteligence

Zdroj: Krejčová – Kargerová (2003)

- **Cíl:** vyzdvihovat a vykládat poznatky z osobní zkušenosti žáků
- **Učitel:** podněcuje poznávací dialog mezi žáky
- **Žáci:** porovnávají své rozdílné zkušenosti, zjištěné rozpory jsou zdrojem otázek, výklad směřuje k zobecnění individuálních a vrstevnických poznatků

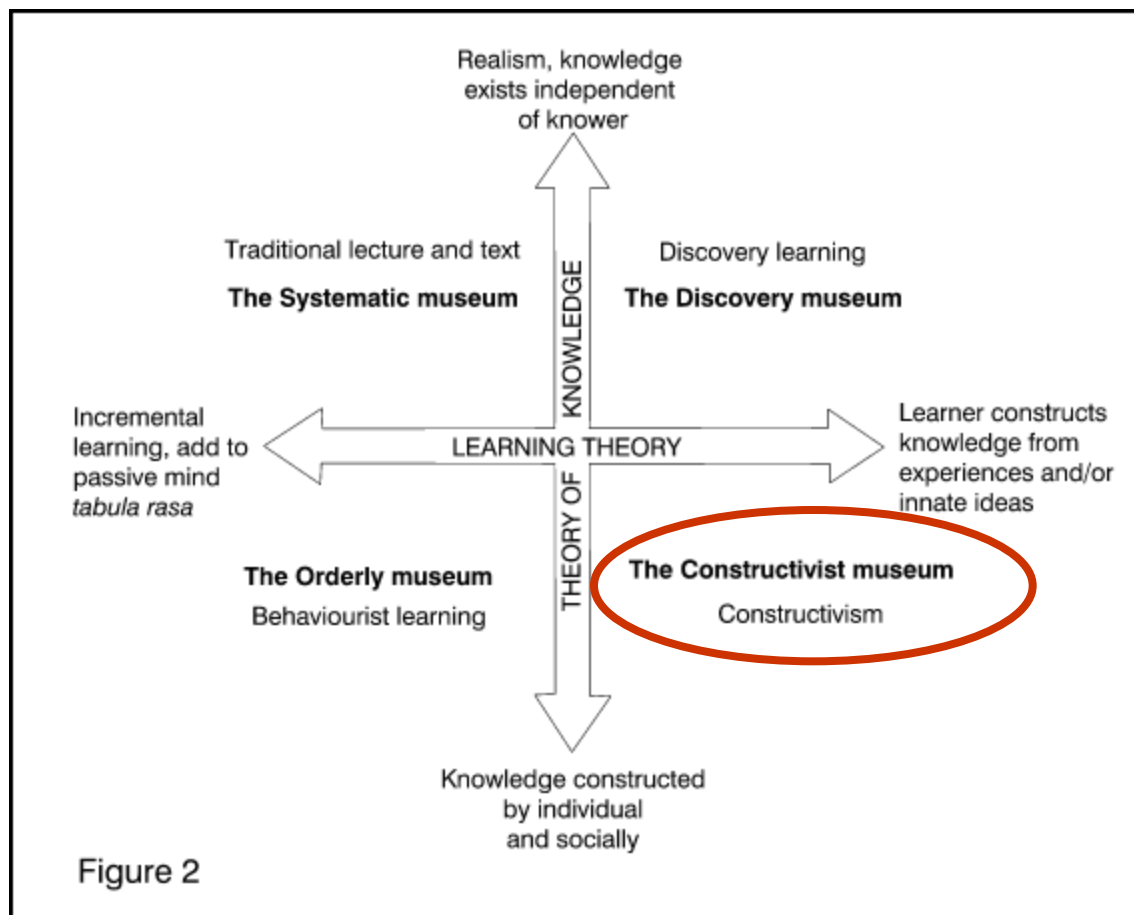
Sociální/ autonomní teorie

- **Cíl:** rozvoj sebevzdělávání, schopnosti sebereflexe a přijetí odpovědnosti za vlastní učení
- **Učitel:** organizátor a moderátor vzdělávacích aktivit
- **Žáci:** získávají a reflektují individuální zkušenosti, osvojují si kompetence nezbytné pro sebevzdělávání, spolupráci či řešení problémů

Tab. 12.2 Metaforické vyjádření posunu v názorech na školní učení a vyučování (modifikované podle Mayer, 1992, s. 31)

Časové období	Pojetí učení	Pojetí žáka	Pojetí učitele	Typické vyučovací metody
1900–1950	učení je zpevnování reakcí	žák je příjemcem odměn a trestů	učitel je distributorem odměn a trestů	série otázek a odpovědí zaměřených na výklad a opakování učiva, doplňování pracovních listů, nácvik dovedností a praktické procvičování
1960–1970	učení je získávání znalostí	žák je procesor zpracovávající informace	učitel je zprostředkovatelem znalostí	výklad, vysvětlování, studium učebnic a příruček, audiovizuální výuka
1980–1990	učení je konstruování znalostí	žák je aktér hledající význam a smysl toho, čemu se učí	učitel je žakovým průvodcem na cestě poznávání	diskuse o problémech, řízené objevování, spoluúčast na stanovení cílů, aktivní participace na řešení učebních úloh

Konstruktivistické muzeum

Shrnutí

Muzeum napomáhající procesu učení

- poskytuje přímou zkušenost s daným předmětem ve vhodném kontextu
- usnadňuje dobrovolný, vysoce osobní a aktivní styl učení
- usnadňuje a podporuje sociálně orientované učení napříč generacemi

(Podle Brabcová 2002, 38)

Shrnutí

Muzeum orientované na veřejnost

- reflektuje současné vzdělávací teorie a způsoby komunikace, uplatňuje je při přípravě výstava a programů, získává zpětné vazby od svých uživatelů a bere je v úvahu
- ví, kdo jsou jeho návštěvníci, rozumí potřebám a zálibám různých skupin obyvatel, zajišťuje možnost uplatnění různých učebních stylů v muzeu
- buduje dlouhodobý a důvěryhodný vztah se všemi vrstvami místního společenství, navazuje kontakt i s těmi, kteří do muzea nechodí, aby identifikovalo bariéry, které jim v tom brání
- snaží se o to, aby komunita byla zastoupena v radě muzea a společnosti přátel muzea

(Podle Brabcová 2002, 38)

Otázky namísto závěru

- Jak překonat bariéry mezi artefakty a návštěvníky?

interakce

herna

- Jak oživit vzdělávací potenciál muzea?

ne/informální učení

škola

- Jak obnovit smysl muzea pro společnost?

místo společenské diskuse

politický nástroj